

Дзітварытчыра і Мастацтва

Год выдання 34-ы
№ 26 (1975)
30 сакавіка 1965 г.
Аўторак
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

ПЛЕНУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА

26 сакавіка 1965 года Пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС працягаў работу.

Працягвалася абмеркаванне даклада тав. Л. І. Брэжнева «Аб неадкладных мерах па далейшаму развіццю сельскай гаспадаркі СССР».

У спрэчках выступілі тт. П. Ф. Ламака (старшыня Дзяржплана СССР), І. Г. Кэбін (першы сакратар ЦК КП Эстоніі), І. І. Бадзюл (першы сакратар ЦК КП Малдавіі), Я. Н. Зарабян (першы сакратар ЦК КП Арменіі), А. Ю. Снежук (першы сакратар ЦК КП Літвы), Б. Авезаў (першы сакратар ЦК КП Туркменістана).

У заключэнне з кароткай прамовай выступіў Першы сакратар ЦК КПСС тав. Л. І. Брэжнеў.

Пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС аднадушна прыняў

пастанову «Аб неадкладных мерах па далейшаму развіццю сельскай гаспадаркі СССР».

Па другому пытанню парадку дня Пленума «Аб выніках Кансультацыйнай сустрэчы прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый 1—5 сакавіка 1965 г.» з паведамленнем выступіў сакратар ЦК КПСС тав. М. А. Суслаў.

Пленум аднадушна прыняў пастанову па гэтым пытанню. Пленум ЦК КПСС разгледзеў арганізацыйныя пытанні.

Пленум пераўвядзе тав. К. Т. Мазурава з кандыдатаў у члены Прэзідыума ЦК КПСС. Пленум выбраў тав. Д. Ф. Усцінава кандыдатам у члены Прэзідыума ЦК КПСС і сакратаром ЦК КПСС.

Пленум вызваліў тав. Л. Ф. Ільчова ад абавязкаў сакратара ЦК КПСС.

На гэтым Пленум закончыў сваю работу.

АБ НЕАДКЛАДНЫХ МЕРАХ ПА ДАЛЕЙШАМУ РАЗВІЦЦЮ СЕЛЬСКОЙ ГАСПАДАРКІ СССР

ПАСТАНОВА ПЛЕНУМА ЦК КПСС, ПРЫНЯТАЯ 26 САКАВІКА 1965 Г.

Выконваючы рашэнні кастрычніцкага і лістападаўскага Пленумаў ЦК КПСС, партыя правяла вялікую арганізатарскую і палітычную работу. Адноўлены ленінскія прынцыпы пабудовы партыйных, савецкіх, прафсаюзных і камсамольскіх органаў знізу даверху, ліквідавана раз'яднанасць паміж прамысловымі і сельскімі арганізацыямі. Структура партыйных органаў прыведзена ў адпаведнасць са Статутам КПСС. Партыйныя арганізацыі маюць цяпер неабходныя ўмовы для плённай дзейнасці. Рашэнні Пленумаў Цэнтральнага Камітэта аднадушна адобраны партыяй і народам. Савецкія людзі з энтузіязмам працуюць на ўсіх участках грамадскай вытворчасці, культуры і навукі.

Інтэрэсы далейшага развіцця эканоміі краіны, павышэння жыццёвага ўзроўню народа патрабуюць асаблівага клопатаў аб далейшым уздыме сельскагаспадарчай вытворчасці.

Партыя пастаянна ўдзяляла ўвагу сельскай гаспадарцы, што дало магчымасць значна расшырыць пасяўныя плошчы, павялічыць вытворчасць сельскагаспадарчых прадуктаў.

Адказ па апошняй гады сельская гаспадарка замарудзіла тэмпы свайго росту. Плянны яе развіцця аказаліся невыкананымі. Марудна павышаліся ўраджай сельскагаспадарчых культур. Вытворчасць мяса, малака і іншых прадуктаў за гэты час павялічылася таксама нізкім. Усё гэта стварала пэўныя цяжкасці ў развіцці эканоміі краіны.

Асноўнымі прычынамі адставання сельскай гаспадаркі з'явіліся парушэнні эканамічных зонаў развіцця сацыялістычнай вытворчасці, прычынаў матэрыяльнай зацікаўленасці калгаснікаў і рабочых саўгасаў па ўздыме грамадскай гаспадаркі, правільнага спалучэння грамадскіх і асаблівых інтарэсаў. У значнай ступені адбыўся таксама суб'ектыўны ў кіраўніцтве, што прывяло да памылак у планаванні, фінансаванні і крыўтаванні сельскай гаспадаркі, у ініцыятыўнасці. Мала выдзялялася капіталаўкладанніў на вытворчасць і культуру-набытавое будаўніцтва, слаба ўмацоўвалася матэрыяльна-тэхнічная база. Вялікую шкоду калгаснікам і саўгаснікам вытворчасці наносілі неабгрунтаваныя перабудовы кіруючых органаў, ліня парадкаў абстаноўкі безадказнасці і нервознасці ў рабоце.

Сур'езныя недахопы мелі месца ў арганізацыі нарыхтовак і закупок сельскагаспадарчых прадуктаў. Існуючая цяпер практыка нарыхтовак і закупок прадуктаў земляробства і жывёлагадоўлі не стварае неабходных умоў для развіцця калгаснай і саўгаснай вытворчасці.

Не прымаліся неабходныя меры для уздыму культуры земляробства, павышэння ўраджайнасці глебы, правільнага выкарыстання арашальных і асушальных зямель. У многіх гаспадарках парушаны сезоннасць. Не заўсёды захоўваліся аграгатацыйныя і заагатацыйныя правілы. Калгасам і саўгасам давалася зверху без уліку мясцовых умоў шматлікія шаблонныя ўказанні па аграгатацыі, утрыманню і кармленню жывёлы, па структуры пасяўных плошчаў і іншых пытаннях. Гэта стрымлівала ініцыятыўу кіраўнікоў і спецыялістаў, усіх працаўнікоў вёскі, перашкаджала нармальна весці справу.

Прычынамі адставання сельскай гаспадаркі з'явіліся таксама слабая работа з кадрамі калгаснаў і саўгаснаў, няправільныя адносіны да спецыялістаў. Ігнараванне іх ведаў і вопыту, дрэннае выкарыстанне дасягненняў навукі і перадавой практыкі.

Пленум ЦК лічыць важнейшай задачай партыйных, савецкіх і гаспадарчых органаў выпраўленне за кароткія тэрміны дапушчаных памылак у кіраўніцтве сельскай гаспадарчай. Уздым калгаснай і саўгаснай вытворчасці — жыццёва важная задача камуністычнага будаўніцтва. На яе вырашэнне павінны быць накіраваны намаганні ўсёй партыі, усяго савецкага народа.

Пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС паставіў:

1. Адобрыць мерапрыемствы па далейшаму развіццю сельскай гаспадаркі, распрацаваныя Прэзідыумам ЦК КПСС і выкладзеныя ў дакладзе тав. Л. І. Брэжнева. Даручыць Прэзідыуму ЦК КПСС і Савету Міністраў СССР прыняць адпаведныя рашэнні.

Абавязак партыйных, савецкіх і сельскагаспадарчых органаў, кіраўнікоў міністарстваў і ведамстваў, прамысловых прадпрыемстваў, калгаснаў і саўгаснаў правесці неабходную арганізатарскую і палітычную работу па выкананню гэтых рашэнняў.

2. Пленум ЦК лічыць, што паспяховае ажыццяўленне намечаных партыяй мер па далейшаму ўмацаванню эканомікі калгаснаў і саўгаснаў, павышэнню матэрыяльнай зацікаўленасці працаўнікоў вёскі ў выніках працы патрабуе карэннага палепшэння работы ўсіх партыйных, савецкіх, гаспадарчых, камсамольскіх і прафсаюзных арганізацый. Галоўным і вызначальным у іх дзейнасці з'яўляюцца штодзённыя клопаты аб людзях, аб развіцці эканомікі калгаснаў і саўгаснаў, аб павелічэнні вытворчасці сельскагаспадарчых прадуктаў, аніжэнні іх сабекошту і забеспячэнні рэнтабельнасці ўсіх галін вытворчасці.

Трэба рашуча адмовіцца ад практыкі адміністрацыйнага, камандавання, падмены кіраўнікоў і спецыялістаў калгаснаў і саўгаснаў, вынарачаць правыя параднасці і шумлікі.

Неабходна дабівацца актыўнага ўдзелу шырокага растлумачыць усім калгаснікам, рабочым саўгаснаў, спецыялістам рашэнні гэтага Пленума, арганізаваць і накіраваць творчую актыўнасць, энергію працаўнікоў вёскі на павышэнне ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур і прадуктыўнасці жывёлагадоўлі, на павелічэнне вытворчасці ўсіх прадуктаў сельскай гаспадаркі.

Пленум ЦК КПСС вызвае цвёрду ўпэўненасць у тым, што неадкладныя меры па далейшаму развіццю сельскай гаспадаркі будуць успрыняты партыяй, усім савецкім народам як важнейшая і жыццёва неабходная справа, якая мае велізарнае значэнне для уздыму эканоміі краіны і палепшэння дабрабыту народа.

Паспяховае ажыццяўленне гэтых мер лічыць больш умацаваць непарушны саюз рабочага класа і калгаснага сялянства. З'явіцца важным укладам у стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму.

Асаблівую ўвагу трэба звярнуць на ўмацаванне і павышэнне ролі першых

партыйных арганізацый калгаснаў і саўгаснаў. Райкомы партыі павінны штодзённа абавірацца на іх, дапамагаць ім у наладжанні арганізатарскай і палітычна-выхаваўчай работы ў масах.

3. Пленум ЦК КПСС надае асаблівае значэнне развіццю сельскагаспадарчай навукі. Абавязак работнікаў навукі — расшырыць тэарэтычныя даследаванні, павысіць іх узровень і выніковасць, аказаць усямерную дапамогу калгасам і саўгасам у шырокім ужыванні навуковых дасягненняў і перадавой практыкі ў інтарэсах далейшага развіцця ўсіх галін калгаснай і саўгаснай вытворчасці.

4. Абавязак партыйных, савецкіх і сельскагаспадарчых органаў дабіцца рашучага ўмацавання дэмакратычных асноў калгаснага ладу, строгага захавання прынцыпаў кіравання справамі арцелі, шырокага ўдзелу калгаснікаў у вырашэнні асноўных пытанняў калгаснай вытворчасці. Прыняць меры па далейшаму ўмацаванню і ахове грамадскай сацыялістычнай уласнасці, навідазненню парадку ў землекарыстанні, спыненню фактаў разбазарвання зямлі.

Лічыць неабходным распачаць выпрацоўку новага прыкладнага Статута сельскагаспадарчай арцелі і падрыхтоўку трэцяга Усеасязнага з'езда калгаснікаў.

5. Даручыць партыйным арганізацыям шырока растлумачыць усім калгаснікам, рабочым саўгаснаў, спецыялістам рашэнні гэтага Пленума, арганізаваць і накіраваць творчую актыўнасць, энергію працаўнікоў вёскі на павышэнне ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур і прадуктыўнасці жывёлагадоўлі, на павелічэнне вытворчасці ўсіх прадуктаў сельскай гаспадаркі.

□

Пленум ЦК КПСС вызвае цвёрду ўпэўненасць у тым, што неадкладныя меры па далейшаму развіццю сельскай гаспадаркі будуць успрыняты партыяй, усім савецкім народам як важнейшая і жыццёва неабходная справа, якая мае велізарнае значэнне для уздыму эканоміі краіны і палепшэння дабрабыту народа.

Паспяховае ажыццяўленне гэтых мер лічыць больш умацаваць непарушны саюз рабочага класа і калгаснага сялянства. З'явіцца важным укладам у стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму.

ПРЭМІІ, ПРЫЗЫ, ДЫПЛОМЫ

У старажытным эстонскім горадзе Таліне пяць дзён, з 23 па 27 сакавіка, праходзіў агляд-спарбніцтва мастацкіх, дакументальных, навукова-папулярных і тэлевізійных фільмаў прыбалтыйскіх рэспублік, Беларусі і Малдавіі. Уздзелнікі прагледзелі тысячы метраў кінастужак, уважліва абмяркоўвалі работы таварышаў, сустракаліся з эстонскімі гледачамі на прадпрыемствах і ў навуковых установах. Для ацэнкі фільмаў былі створаны тры журы: па мастацкіх карцінах, па хронікальна-дакументальных і навукова-папулярных і тэлевізійных. На аглядзе было многа цікавых работ па-сапраўднаму таленавітых, у якіх адчуваўся ўзруненне майстэрства сцэнарыстаў, рэжысёраў, апэратараў. Журы давалася доўга і ўсебакова абмяркоўваць работы, каб прысудзіць прэміі, прызы, дыпломы і ганаровыя граматы лепшым.

27 сакавіка ўрачыстай абстаноўкай адбылося ўручэнне ўзнагарод. Першую прэмію і прыз «Вялікі бурштyn» атрымалі эстонцы за мастацкі фільм «Новыя нічты з пекла». У рашэнні журы запісана, што фільм унаважоджаны за глыбокае адлюстраванне эстонскай народнай жывы, псіхалагічна прэўдзілавае раскрыццё на зхрэнне значных і моцных характараў, створаных класікам эстонскай літаратуры А. Тамсаарэ. Другую прэмію атры-

ВАЙНІКІ АГЛЯДУ-СПАРБНІЦТВА
КІНАМАТАГРАФІСТАЎ ПЯЦІ РЭСПУБЛІК

маў беларускі мастацкі фільм «Праз могілкі» за высокамастацкае адлюстраванне геройнай барацьбы беларускага народа з нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў гды Вялікай Айчыннай вайны. Спецыяльную прэмію журы прысудзіла В. Тураву за выдатны рэжысёрскі дэбют у карціне «Праз могілкі».

Дыпламамі ўзнагароджаны — за лепшую рэжысёрскую работу А. Жэбрунас, за лепшую апэратарскую — І. Грыцос, за лепшую музыку і гукавое афармленне — кампазітар А. Бражніскас і гукааператар П. Ліпейке (аўтары літоўскага фільма «Апошні дзень кнігулаў»). Лепшым выкананнем жаночай ролі прызнана работа артысткі С. Макаравай, якая стварыла ў беларускім фільме «Пісьмы да жывых» вобраз Веранікі Карчэўскай, лепшым выкананнем мужчынскай ролі — работа артыста Э. Паўлуса ў латышскім фільме «Капітан Нудэ». За лепшую работу мастакоў прэмію прысуджана Ул. Дзямянцэву і Я. Ігнацэву (фільм «Праз могілкі»).

(Многія розныя дыпломы і ганаровыя граматы прысудзіла журы хронікальна-дакументальных і навукова-папулярных фільмаў. Дыплом I ступені і прыз «Кубак» атрымала

К. Т. МАЗУРАУ,
член Прэзідыума ЦК КПСС.

Д. Ф. УСЦІНАУ,
кандыдат у члены
Прэзідыума ЦК КПСС.

АЭКАДА НАРОДНАЙ ТВОРЧАСЦІ

СУЗОР'Е НАРОДНЫХ ТАЛЕНТАЎ

ЗАКЛЮЧНЫ КАНЦЭРТ ДЭКАДЫ

Заклучны канцэрт III Дэкады народнай творчасці БССР, які адбыўся ўчора, 29 сакавіка, у Дзяржаўным тэатры оперы і балета БССР, з'явіўся сапраўдным святам народных талентаў, сведчаннем масавага развіцця мастацкай самадзейнасці рэспублікі, росту яе майстэрства.

Паказ шчодрата суквецця талентаў адкрывае народны хор Дома культуры працоўных рэзерва г. Мінска. Урачыста прагучалі песні, створаныя самадзейнымі кампазітарамі Н. Пятронкам «Прывітальна» і А. Грас «Беларусь — родны край».

На сталічнай сцэне ў гэты вечар выступілі людзі розных узростаў і заняткаў, якіх аб'яднала любоў да мастацтва. Выступалі хоры і капэлы, выканалі сімфанічны музыкі і аркестры народных інструментаў, танцавальныя калектывы і ансамблі, салісты-вакалісты, танцоўшчыкі, чытальнікі. Гучала шмат народных мелодый і класічных твораў.

Добрае ўражанне пакінулі народная харавая капэла Брэсцкага клуба чыгуначнікаў, сімфанічны аркестр г. Магілёва, народны ансамбль танца «Лявоніха» Дома культуры Мінскага трактарнага заводу, брэсцкі народны ансамбль танца «Радасці» і іншыя калектывы.

Выконваліся і творы, створаныя самімі ўдзельнікамі самадзейнасці. Гледачы ўзнагародзілі ападысцэнтамі харыстку калгаса імя Кірова Слуцкага раёна за песню «Сонца», жаночае вакальнае трыо і саліста В. Хахлова з Валожынскага ГДК за «Песню

аб Валожыне», танцавальныя калектывы народнага ансамбля «Маладосць» г. Віцебска, які выканаў маладзёжную кадрылю «Мы з Віцебска».

Парадавалі і салісты. Цэпла і задушэўна прагучалі песні самадзейнага кампазітара А. Шутава «Завіруха» ў выкананні мецэастры з Брэста В. Шутавай, Э. Калменюскага «Вальс аб вальсе», якую праспявала трыа Гродзенскага тонкасуконнага камбіната І. Мясэдава, Ю. Семянкі «Ты мне вясно прынісла», выкананую слесарам Магілёўскага металургічнага заводу Л. Івановым, В. Салаўёва-Сядога «Бада пра салдата» ў выкананні В. Барнава.

Як і на папярэдніх аглядах, паспяхова выступіла танцавальная група народнага ансамбля песні і танца Гомельскага Палаца культуры чыгуначнікаў імя Ул. І. Леніна пад кіраўніцтвам народнага артыста БССР А. Рыбальчанкі.

«Раскрываецца заслона — і гледачы бачаць у чырвоных сцягах любімы вобраз вялікага Леніна. Усе ўдзельнікі канцэрта ў суправаджэнні зводнага духавога аркестра штаба БВА і сімфанічнага аркестра Тэатра оперы і балета ўважліва выконваюць «Марш энтузіястаў» І. Дунаўскага.

На канцэртзе, які прайшоў з велізарным поспехам, прысутнічалі таварышы К. Т. Мазураў, Ц. Я. Кісіль, В. І. Казлоў, І. М. Макараў, П. М. Машараў, Ф. А. Сурганав, Д. Ф. Філімонаў, В. Ф. Шаўра.

БЕЛТА.

У ЧЫМ ЯНА, САМАБЫТНАСЦЬ?

Г. ЗАГАРОДНІ

Творчасць артыстаў-аматараў дарага і каштоўная для нас пера за ўсё самабытнасцю і яркай індывідуальнасцю. А ў чым яна, гэтая самабытнасць, перш-наперш праўдзліва? Вялома, у выбары рэпертуару, свежыя, «незаканна», «незадуманна», у смелай, арыгінальнай яго трактоўцы, у манеры выканання і нават, калі хочаце, у знешнім афармленні канцэртнай праграмы (дэкарацыі, касцюмы выканаўцаў). Што ж можна сказаць у гэтых адносінах пра калектывы Гомельшчыны, Гродзеншчыны і Міншчыны, якія выступалі ў дэкадных канцэртах?

НЯВЫКАРЫСТАНЫ СКАРБЫ

Гомельшчына — паучы край. Заўважна яна славіцца сваімі прыгожымі галасамі, сваімі выдатнымі пеўнымі традыцыямі. Хто не ведае па выступленні на папярэдніх аглядах і дэкадах такіх слаўных калектываў, як народны хор сяла Азерчына, Улукаўскага калгаса, народны хор Тураўскага Дома культуры або Прыбыткаўскага хору? На сёлетняй жа

На жаль, на гэты раз і Азерчынаўскі хор не быў у належнай творчай форме. Па-першае, у параўнанні з харавымі калектывамі іншых абласцей ён выглядаў нешматлікім і таму маламоцным на тэатральнай (вадзян) асершчына прыехалі ў Мінск не ў поўным сваім складзе. І апрох таго спявалі асершчынаў было не на высокім узроўні: сапра і знайры спявалі нічым, фарсіравалі самалейным хорам? Ім жа шпер крууюць два вопытных харысткі — М. Сакалоў і А. Фінкельберг, а вынікі, скажам шчыра, ніякія былі за сярэднім.

Сваім самастойным шляхам ідуць у мастацтва індаўна народжаныя харавыя калектывы Залескага сельскага клуба Чацэрскага раёна (кіраўнік Р. Гейфман) і Палаца культуры Упраўлення мясцовай прамысловасці (кіраўнік—заслужаны дзеяч культуры БССР А. Лукоскі). Першы з іх, карыстаючыся элементарна трохгалосае, спявае ў сааеабліччывай нааыянальнай манеры, проста і натуральна. Другі хор — акадэмічны, змешанага складу, які за параўнальна кароткі тэрмін (ён існуе ўсяго за восені леташняга года) дамогся значнай вакальнай культуры, тонкай выразнасці ў выкананні розных па тэхнічнай складанасці твораў.

Шкавы па задуме танец «Палескія плятагоні» паставілі танцоўшчыцы Палаца культуры школьнага імя Ламаносава (кіраўнік—заслужаны дзеяч культуры БССР Б. Сакалоў). Пасля адпаведнай мастацкай карэкціроўкі балетмайстра-пастаноўшчыка і шпёфоркі некаторых танцавальных рухаў, танец атрымае яшчэ большую законнасць і мэтаіакінасць (пры гэтым трэба падумаць і наконт замены мужчынскіх касцюмаў).

Як заўсёды «рэвэнш» у праграме гамлячым узята вядомая танцавальная група народнага ансамбля песні і танца Палаца культуры чыгуначнікаў імя Ул. І. Леніна, якую ўзначальвае народны артыст БССР А. Рыбальчанка. Яна пакарыла гледачоў сваёй бездакорнай тэхнікай, маладоцю і тэмпераментам. Што б ні выконвалі танцоўшчыцы — беларускую цудоўную «Мішэльцу», поўную народнага харавата і гумару, надзвычай лязычны і каларытны на настрою беларускі карагод «Яблынка» (на матыў аднайменнай песні Ю. Семянкі) або зухаваты «Рускі танец», якім, дарэчы, закрываўся канцэрт, — усё іх імяры пастаўлены з вялікім густам, з яркаймі знаходкамі ў хараграфічным малюнку і таму глядзяцца з неаслабнай увагай.

[Заканчэнне на 2-й стар.]

«Мішэльца» танцоўшчыцы — выканаве танцавальны калектыв Гомельскага Дома культуры.

Фота Ул. КРУКА.

ПРА ПОДЗВІГ НАРОДА

Рухаються да святкавання 20-годдзя Вялікай Перамогі нашага народа над фашыскай Германіяй, Крыўаўскай гарадзкая бібліятэка значна ажывіла сваю работу. Тут наладжана фотавыстаўка «Яны вызвалілі наш край», дзе прадставлены фотаздымкі савецкіх воінаў, якія ўдзельнічалі ў вызваленні нашай горады і вобласці ад гітлераўскай акупацыі, а таксама прывесеныя германскія абранцы Брыскай крэпасці. Арганізавана таксама кінавыстаўка «Бессмяротны подзвіг народа».

Работнікі бібліятэкі правядзены агляд кніг на тэму: «КПСС — натхніцель і арганізатар перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне». У дапамогу праграмістам і агітатарам горады складзена картатэка газетных і часопісных артыкулаў «Да 20-годдзя Вялікай Перамогі».

Ціпер супрацоўнікі бібліятэкі рыхтуюць канферэнцыю чытачоў па кнігах С. Мірнова «Брыскае крэпасць» і «Раскавы пра невядомых героі».

І. ЮРЧАНКА.

У НЕКАЛЬКІ РАДКОЎ

Работнікі Уздзенскай бібліятэкі аформілі вітрыну прывесенаму 95-й гадавіне з дня нараджэння У. І. Леніна. Экспануюцца творы правадзіра, фотаздымкі, артыкулы.

С. МІХЕД.

Студэнтка Магілёўскага машынабудаўнічага тэхнікума наведвае мастацкіх вобразнасці і мастацтваў. Навучэнцы праслухалі канцэрт, складзены з фальклорна-эстрадных нумароў, астрадных мініячур.

А. КУШЫНСКІ.

У Гомелі адбыўся трохдзёны семінар загадчыкаў дзіцячых бібліятэк вобласці. Культурна-адукацыйна абмеркавалі пытанні далейшага абслугоўвання малых чытачоў.

І. ЦАРЫН.

Беларускі дзяржаўны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы паказвае мініманам пра «Ору» спектакль Дзімітрыя Пастера «Парэяўцы і Ігуны». Рэжысёр — народны артыст СССР П. Манчэна, мастак В. Маміні. Выдучыя ролі на пра'еры выконваюць: М. Яромніка, Д. Шыно, С. Захвечыч. На здымку — сцена св спектакля. У роліх: Тэафіліца — С. Бірва, Дзюні — Т. Аляксеева, Тадораса — М. Яромніка.

му міру, працы і нахання з тэмай грознага вартвага — па баках. Але ідучы на такое адкрыццё сімвалічнае вырашэнне, аўтар разумее, што назадня аўна наўмысна «нагляднасць» ідэі наўрад ці можа быць вартасцю твораў. Таму ён імякнеца надаць ідэі эмацыянальнаму афарбоўку. М. Данічэў мае гэта рабіць. Ад яго героі павялае лаўхоўнай і фізічнай сілай, прыгажосцю. Чыстае жывасцяважлівае пацудзі аднацца адвадзучае ў абліччы рабачата з дзіцём на руках, у яго ўзлэненнай хады, у тым, як гэта ўпэняе ён сваю будучыню і клапатліва прыкывае яе рукою, і ў тым, як з усмешкаю хілюцца да хлопчыка маці.

Строгі рытм серабрыстых реактыўных фразеяў, імклівае вастрыя іх абрысаў, падкрэсленае вузкая палоскаў захуду сонца, грозны ракурсы ракетных устаноў на фоне вярчэня неба — ва ўсім гэтым пераважыць свой філасофскі гатым. Мір, радасць, шчасце, стварэнне праца ахоўваецца зброй — гэта так. Мір далёка не ідэальны — нібы гаворыць мастак. І гэта правільна. Але што далей? Аўтар не паглыбляецца ў складанасць гэтай філасофскай праблемы, спыняецца змякчыць дзве супярэчлівыя асноўны. Ён уводзіць цэлыя ноты ў гаму вярчэня неба над ракетамі і радарам, нібы разрывае грозная маўчанне ракет пырскамі сунеццаў, перасякае ўсе тры часткі трыццаці мірным палётам жураўлеў.

Можна было б папракнуць аўтара ў тым, што ён не «дацягнуў» неба ў цэнтральнай частцы трыццаці (яно нейкае эмацыйнае, пластычнае), нехай іна вярчэня жураўлеў, не знайшоў вырашэння складка на камбінацыі жанчыны (яны дробяць форму).

Але галоўнае, думачка, не ў гэ-

А. Глебэў. Саброўскія шаржы М. ЛІСОУСКАГА.

Пазычыная ПАВЕРКА

IX БЯССМЕРЦЕ У КРАСКАХ РАСЦВІЛО

Пракувалі шэрыя зянолі Родіму сасоніку і мне, Запліла прабоіне ад кулі Цяплою смаю на сасне...

А ўспамін плачу, нібы рану, Загіб і ніж я не магу, Дзе палеглі ў бітве партызаны, Я туды плятуся праз тугу.

Добры дзень, закутак салаўіны. У зялёных шатах я стаю. Думу маю, думу... Успаміны, Родныя мясціны пазнаю.

Што прымоўклі, сосны векавы? Хай бы песню ціха завялі... Сцежкі мае, сцежкі баравыя, — Да магілы роднай прывялі.

Шапку зняў. Стаю ў лясным тумане. А па сэрцу гора прыпало: Колькі іх тут, родных, палягло! Пазіраю: бачу — на палюне Іх бяссмерце ў красках расцвіло.

І КАЗКА, І ПРАУДА

Прывіт на канале. Прывісьціў мяне сон, — Нібыта ўзабраўся на неба, Лічу я анёлаў, як белых вараў, Без працы туляюся некалькі дзён, Нікому там вершы не трэба, Мне голас пачуўся: — Бялявіч Антон, Ці хочаш ты райскага хлеба?

— У рай я патрапіў! А хто ж пранасціў? — Па сэрцу прабегла трывога, Я грэшнік вялікі: у пост не пасціў, Не веру ні ў чорта, ні ў бога;

Не веру святшам, апосталам тым, Што мне гаворылі, бывалі: «Калі ж гэта, браце, ты станеш святым?» — А самі грашылі нямаля;

Не веру і крытыкам тым, што мяне Ад роднай зямлі адрывалі... А голас: — Цябе тут нічо не кране, Усё мы табе дэравалі.

ЖУРАВЫ НАД МІНСКАМ

— Журавы над Мінскамі бачыце? — І даўно ўжо кружачы! — Што патарба ім? — Мы глядзелі ў неба, а яны ў бланкіце Плавалі над Мінскам воблакам сівым.

Слухаю: курлычучы. Сумнавата песня Сцеліца па сэрцу, па майёй душы. Можа, яны с'явілі на бланкіце цеска! Там няма дрыгальнай жоўтае глушы? Па нудзе ішарнай гом жалезныя трысу, Вашы песні новай песня заплываю?

А магчыма, нашых паркаў зяліны, На праспекце ліпы да старога вала... Плавалі над Мінскам покліч жураўліны 3 радасце і жалюй зліты палалам.

І сталі людзі і глядзелі ў просні, — Журавы, сядзець у нашым садкі! — Есць пад Мінскам мора, і туды Паспатыце з мора Мінскага вадзі!

І дзіпалі ўсміхні, і зямлі вочы У мінчан на пошчы летняй раніцы... І нібыта сёння крыўлілі лапача Жураўліны вырай у душы майё.

А. КУШЫНСКІ.

— За што дэравалі? Граці ўсе знялі! За што і тым вам любімы! — А ты прапясочаны там, не Зямлі, Чыталі рэцэнзію ў «Ліме»...

Я лёгка ўдзякаю, Я з неба зору Узвў, прыпалі папаросу. На воблаку белым стаю і куру, Дымком адплываю ў нябёсы.

Зноў голас пачуўся: — Кідай! Не куры! Ты ж — тут! Не ў сяззе не сходзе! Гукаю я небу: — Ты хто? Гавары! — Сам бог заімшэлы выходзіць.

Гаворыць старэнькі: — Прынес табе хлеб, Бяры, укусі, небарача, — Стаю, пазіраю: някую я аслеп! — Ніжкага хлеба не бачу.

А бог дэкачва: — Чаму не ясі! Не бойся, хлеб райскі не горкі. На чыстым бланкіце яго зямлясі, У ім пад скарынкаю зоркі...

А я нацвігаўся, Я хлеба хачу, Панаокаць бы мне яго водар, — Замшэлы алімікі! — На бога крычу, — У неба туляюся, лодар!

Пройдзіся за плугам. На пультыні загон Пасей і пшаніцу, і жыта, — Каціся да д'ябла, Бялявіч Антон! А што скажа крытык? Рэцэнзію ён Напіша пра мой перахытат!

Па воблаку босы, старэнькі: тэл, тэл, — Пабег ён ад крытыка ў неба... А я здабываю надзённы мой хлеб, Не трэба мне райскага хлеба!

ЖУРАВЫ НАД МІНСКАМ

— Журавы над Мінскамі бачыце? — І даўно ўжо кружачы! — Што патарба ім? — Мы глядзелі ў неба, а яны ў бланкіце Плавалі над Мінскам воблакам сівым.

Слухаю: курлычучы. Сумнавата песня Сцеліца па сэрцу, па майёй душы. Можа, яны с'явілі на бланкіце цеска! Там няма дрыгальнай жоўтае глушы? Па нудзе ішарнай гом жалезныя трысу, Вашы песні новай песня заплываю?

А магчыма, нашых паркаў зяліны, На праспекце ліпы да старога вала... Плавалі над Мінскам покліч жураўліны 3 радасце і жалюй зліты палалам.

І сталі людзі і глядзелі ў просні, — Журавы, сядзець у нашым садкі! — Есць пад Мінскам мора, і туды Паспатыце з мора Мінскага вадзі!

І дзіпалі ўсміхні, і зямлі вочы У мінчан на пошчы летняй раніцы... І нібыта сёння крыўлілі лапача Жураўліны вырай у душы майё.

А. КУШЫНСКІ.

Старшы выкладчык мастацка-графічнага факультэта Віцебскага педагагічнага інстытута Дзімітрый Пастераў Генеральскі стварыў галоўнае скульптурнае партрэтнае зьліццё. Сярод іх: «Аляксандр Ленін — С. Валодзі», «Радзімаўшчыны фэдыяўскі» — Г. Ермашкевіч, партрэт С. Маршэў і іш. Номатары яго рабавыя выставлены ў абласным краязнаўчым музеі. Фота К. ЛАЎРЭНЦЬЕВА.

ПА ГАРАДАХ ПОЎНАЧЫ

З гастрольнай паездкі па гарадах Комі АССР, Архангельска і Валодзьскага абласцей вярнулася канцэртная брыгада Беларускай дзяржаўнай ардына Працоўнага Чырвонага Сігна філармоніі.

Перад прапоўнымі Архангельска, Нар'ян-Мара, Мізен, Лешукоўска, Карпагора, Пінегі, Пячоры, Княжпагора, Вялікага Усцога, Шанкурскі і іншых гарадоў выступалі канцэртнае А. Паніхін, артысты арыгінальнага жанру Т. Вішнеўская і В. Міхайлаў, танцоры Ірына і Анатоль Кудраўцавы, спевачкі А. Баравікоў, даўраўт Беларускага конкурсу вакалістаў Э. Зігер, выканаўца рускіх і беларускіх народных песень Н. Болатава, інструментальны ансамбль у складзе І. Болатава, С. Іванова і А. Шпелева.

Беларускім артыстам апаздавалі суднарамонтнікі, чыгуначнікі, лесанарыхтоўшчыкі, маракі, калгаснікі Поўначы.

За два месяцы брыгада філармоніі наладзіла 71 канцэрт, абслужыўшы 17,5 тысяч гледачоў.

З нашай ПОЎНАЧЫ ЛЮБОЎ ПАВІННА БЫЦЬ УЗАЕМНАЙ

Дарэгі таварышы, я даўно збіраўся напісаць вам, як лекаторыя мінскага тэатра распаўсюджаюць білеты.

Прадаж тэатральных білетаў — адна з пастаянных нагузак мастаўнікаў. Але адна справа, калі прадстаўнікі тэатра самі прыходзяць у школу, а іншая, калі білеты і аб'яўлены наўзавою нам сілком, без права звароту, ды яшчэ вымушаюць саміх вясці разлік з тэатрам.

У пачатку нывуцальнага года Тэатр юнага гледача прывёў нам абавязковыя аб'яўлены свайго ўніверсітэта для старшакласнікаў. Што тэатр адраў універсітэт — гэта добра, але яшчэ слухайоў спатрыбілася набіраць у адміністрацыйным парадку? Распаўсюджвалі мы гэтыя аб'яўлены. Я выбраў свайму класу спектакль «На хваліх Серабранкі». Але калі мы прыйшлі ў тэатр, стала вядома, што будзе паказана «Ліма-невядзімка». Чым была выклікана замена, нам нічо не растлумачылі. На жаль, такіх выпадкаў ў практыцы тэатра часта.

Найбольшага новага года мяне выклікалі ў райком саюза (я старшыня мясцовай школы) і абавязалі ўзяць аб'яўлены для школыкаў у Філармоніі драматычны тэатр. Аб'яўлены сапраўды да і красавіка, да гэтага тэрміну тэатр ўнесці на іх грошы. Ледазаконным справы з Тэатрам юнага гледача (а мя яшчэ на ўласнай ініцыятыве скавалі ў філармонію і Тэатр імя Янкі Купалы), я пачала рыхтаваць клас да культурнага на спектакль «Справа Даўманга». Склалі спіс і 18 сакавіка я паехала ў Касу, каб абмяніць талонам аб'яўленаў на білеты.

Але ў Касе мне адказалі, што білеты па аб'яўленам нам не дадуць, бо ў газетках, маўляў, была аб'яў, што аб'яўлены сапраўды да 15 сакавіка. Адміністрацыйна дадаў: «Прывязіце грошы за аб'яўлены, тады атрымаеце білеты».

Горка мне зрабілася ад такой гаспаўнасці. Мы, настаўнікі, сябры тэатра, ён дапамагае нам у рабоце, але ж любоў павінна быць узаемнай. Мне здаецца, нашым тэатрам трэба змяніць адносіны да настаўнікаў, да школ.

сутнасці тэатр выпусціў сорты фішкі, нейкую замену грашовай аднікі. Такія аб'яўлены, магчымы, і зручныя для тэатра, але яны сведчаць пра поўную пагарду да гледачоў. Вядома, гэта добра адчулі самі гледачы, бо аб'яўлены «ходзіць па руках» амаль два гады.

Пасля ўказання кантрольных органаў у тэатры нарэшце вырашылі канчаткова раскідвацца з аб'яўленамі, а тут яшчэ надышла на настаўніка. Работнікам тэатра сустраць бы ветліва добраахвотную памочніку, якая распаўсюджвала аб'яўлены амаль на семі дзедзят рублёў, але адзім ужо напалімак пра злічэнніх талонах выйшоў, вядома, кіраўнікоў з раўнавагі. Тады і адбылася тая несправядлівае размова, пра якую піша тав. Алукер. Самое прыкрае, што грамадскую распаўсюджвалі ашукалі, нікіх аб'яў пра апошні дзень аплаты не было, і тэрмін, які назвалі настаўніцкі ў роўна, не адмяняюць.

Таварышы, Озераў і Рубінскі спрабуюць ціпер спаслацца на тое, што ва ўсім вінаватая старшыня бухгалтэра Ф. Фельціна, якая нечакана ўмяшалася і сапсавала размову. Але гэта нік не апаўрадавае кіраўнікоў тэатра і не здымае з іх віну за ішчэдыт.

Паміж тэатрам і школамі, тэатрам і настаўнікамі існуе даўняе дружба. У школах тэатры маюць тысячы вярных сяброў. Аднак, як сведчаць факты, некаторыя аінскія тэатры за апошні час паслабілі сувязі са школамі, запустілі работу з юнымі гледачамі. Пытанні гэтыя настолькі важныя, што патрабуюць асобнай размовы ў тэатральных калектывах, і трэба спадзявацца, такія размовы адбудуцца.

Н. АЛУКЕР, настаўніца школы № 6, г. Мінск.

АД РЭДАКЦЫ:

Карэспандэнт газеты «Літэратура і мастацтва» пабаўваў у школе № 2, у аддзеле народнай асветы Савецкага раёна, гутарыў з дырэктарам Тэатра юнага гледача і Рускага драматычнага тэатра БССР.

Факты, пра якія паведамляе тав. Алукер, адпавядаюць сапраўднасці. Свае аб'яўлены ТЮГ і Рускае тэатр сапраўды распаўсюджаюць у школах праз органы народнай асветы. Але ад шырокай тлумачальнай работы сярод юных гледачоў тэатры ўхіліліся, а аддзель народнай асветы пры распаўсюджванні білетаў з'яўляюцца адміністрацыйнымі метадамі.

Тэатры часта не выконваюць абавязальстваў, якія бяруць, выпускаючы аб'яўлены, перушаюць элементарныя правы гледачоў. Так, Тэатр юнага гледача выпускае аб'яўлены без укавання месцаў, і здарэцца, што юным наведвальнікам, якім прыйшлі ў тэатр, не хапае крэслаў.

Выпадок замены спектакля, пра які піша тав. Алукер, у тэатры, сапраўды, не адзіны. Настаўніца Л. Мігай паведала нам, што дзевяцінамі, якія прыйшлі глядзець спектакль «Пара каханых», паказалі «Сэрэбраную табакерку». У другі раз «Перай каханых» змянілі «Марата Казея». Зразумела, тэатр мае права на замены, але ж пра гэта ён абавязан паведамляць,

ды, зрэшты, нельга рабіць іх без уліку ўзросту гледачоў. І ўжо зусім недаравальна, калі спектакль «Пара каханых» тэатр змяніў казёнай «Сэрэбранай табакеркай» той жа тэму, што апошняе захачелі ў той вечар паглядзець некалькі работнікоў тэлебачання.

У Рускае тэатры з Н. Алукер гутарыў дырэктар А. Озераў і яго намеснік Д. Рубінскі, хоць яны чамусці і назвалі адміністрацыйна, аб'яўленыя кінікі, пра якія гаворыцца ў пісьме, выпушчаны тэатрам яшчэ ў 1963 годзе. На іх не абавязаны ні даты, ні спектаклі, ні месцы. Па

Мін Гілевіч сярод студэнтаў Віцебскага педагагічнага інстытута імя Кірэва. Фота С. ЗАМАСТОЦКАГА.

ПРЫНЦЫПОВАСЦЬ ДА Е БОЙ

а цяпер кажа: «Скора будзе та-»

Але кароткай была радасць Ларысы ад новага твора. У сямі пачаліся пяны лаянкі і бойкі, вечныя агрызоты і галодныя. Пасля дзіўчынкі сталі прымушчаць нявычытаныя маленькі брацінаў і сястрычку. Усе гэта прыгнітала юную душу, адзінай уцежай для якой былі кнігі. Але гэтыя нягоды адначасова гартавалі яе характар, выхоўвалі нянавісць да несправядлівасці і фальшывы.

Ларыса ўсёй душой ненавідзіць сыты мяшчанскі дэбрабачы цёткі Стэфы і дзядзькі Петруся. Іх спаўняецкі погляд на жыццё. Праўда, яна на сваёй жыццёвай несправядліваасці ішчэ не можа назваць гэтыя паніцы сваймі імянамі, але яна разумее, чаму ён не падабаюцца цётка Стэфы і дзядзька Петруся, але іштуніяны, тэа свай жыццё не хацела б зрабіць такім, як іхныя. Чысту сэрцам і душой Ларысу вельмі атэўліва, напрыклад, што цётка Стэфы ўсё ў сваёй хаце замыкае — і шафу, і бузавы і ўсе шэфудлікі, хоць вядома яна ад каго Ларыса робіць для сябе вяснова — яна неапазіць сваё ролічаву бо тым жыўчыць талкі для сябе, думачы талкі аб сабе.

Л. Арабей добра паказвае, як у душы юнай гераіні нараджаецца роздум над жыццём. Іе Ларыса праўдзівая і шычарная. Ёй вершы, яе «бачыш». Расстаецца мя з Ларысай на парозе ў рамеснае вучылішча. І верым, што далейшая яе дарога будзе шчаслівай, што ў вільнае жыццё ступіў ішчэ адзін прынычывы і сумленны чалавек.

Ці не тады, калі маленькая Ларыска з плячукай гаркотай запыталася ў маці: «А... чаму ў мяне няма таты? Ва ўсіх дзядзій есць, а ў мяне няма?». А можа тады, калі Ларыска ўпершыню самастойна разважале: «А можа паміраць, гэта не так і страшна? Можа паміраць, гэта калі ішчэ нема, і пасля зноў будзе? Памаўна, та мо сказала ж мама: «Ларыска, скоро ў нас будзе тата»... Раней казала, што памёр,

набудавання стварыць спецыялізаваную інструментальную і ліцейную завод...»

Цінава раскрылае пісьменніца працэс фарміравання асобы, станаўлення грамадзянскай мужнасці і прычыноўнасці моладзі ў другой аповесці — «Ларыска».

Праўда, першыя старонкі твора выклікаюць поўную насарожанасць. Чытаеш пра іштатлікія вазончкі і сарафанчыкі і пачынаеш думаць: а ці не чарговая гэта зліяліца-сентыментальная гісторыя пра ішчэдыт? Але ад старонкі да старонкі гэтыя адчувальныя знаікае, і таловыя гаралія кнігі — маленькая Ларыска — усё больш і больш прываблівае і захваліла праўдзівасцю і шчырасцю сваіх нацсцяў за ўсё горкіх, пацупшчы. Адбываецца ціфка і складаны працэс другога нараджэння чалавека — духоўнага, маральнага. І задаецца сабе натуральнае пытанне: калі ж пачаўся гэты працэс?

Ці не тады, калі маленькая Ларыска з плячукай гаркотай запыталася ў маці: «А... чаму ў мяне няма таты? Ва ўсіх дзядзій есць, а ў мяне няма?». А можа тады, калі Ларыска ўпершыню самастойна разважале: «А можа паміраць, гэта не так і страшна? Можа паміраць, гэта калі ішчэ нема, і пасля зноў будзе? Памаўна, та мо сказала ж мама: «Ларыска, скоро ў нас будзе тата»... Раней казала, што памёр,

у дэкавіцы даволі тонка раскрытае з'яўляюцца тэра, працэс яго ўнутранага «змагацца». У працэсе гэтага «змагацца» адбываецца пераацэнка маральна-этычных крытэрыяў, пераасонаванне ўзаемадзіячынна персанажу аповесці.

Рыгор Сілічкі вельмі паважна сцэпаана Раманаўскага Рымара — свайго загадчыка сектара. Пры абмеркаванні на сектара Рымарова дысертацыі той так актыўна падтрымаў яе, што нават крытыкам Новаўка вымушаны быць прыкусіць язык. Да таго ж ён, Рымар, гэдзіду і напісаў ужо станаўчы водгук аб дысертацыі. А аднойчы Рымар запрасіў Рыгора да сябе на ватэру, размаўляў з ім як з роўным і даручыў даў — напісаць рэцэнзію ў газету на новую кнігу па эканоміцы: трэба, маўляў, падтрымліваць малядым адін аднаго, ды гэта, дарчы, увядзе ў актыў і пры абароне — дысертант, так скажам, выступае ў друк.

Але працягаў Рыгор кнігу і здзіўляўся. Някую Рымар не чытаў яе? Бо калі б чытаў, то не мог бы рокамандваць яе для станаўчага водгуку — такая яна навукова беднапаможная, прымітывуца. А можа тут якія-небудзь асабствы матывы? Не, хутчэй Рымар проста не працягаў яе, а па добрае свайё імякнеца зрабіць добрае для чалавека. Мімаходзь Рыгор з горчычэ зазначае, што і ў яго ўласнай дысертацыі таксама замнога цытатаў, таксама імятны ўступ з лічбавымі выкладкамі аб стане машынабудавання ў дарэвалюцыйнай Расіі. Па-сапраўдному зразумець і

Л. Арабей, «Экзамэн», Аповесці. Выдавецтва «Беларусь», Мінск, 1964.

І ўСПОМНЮ БЫЛЫЯ ГАДЫ

Усё далей выходзіць гады народнага змаганя з фашыскай навалай, але па-ранейшаму хвалююцца нас успаміны аб гэтай гераічнай барацьбе.

У апошні час з друку выйшла некалькі кніг — запіскі былых народных мсціўцаў, мужных сынаў беларускага народа. Апраўжача адзначаць, што характар гэтых кніг змяніўся: стала менш плакатнасці, больш шчырасці і паказе перамогі і шжасцей барацьбы; на поўны рэст паўстае іх вобраз простага савецкага чалавеча-змагага...

Да такіх кніг належыць і кніга былога партызана М. Беркутава «Ой, бязроды ды сосны...». Яго запіскі не прэзідуюць на шырокі паказ партызанскай вайны. Яны стасуюцца толькі пра адну са старонкаў гераічнага змаганя на ролі. І тое, што запіскі маюць, так скажам, прыватны характар.

М. Беркутаў, «Ой, бязроды ды сосны...». Запіскі партызана. Выдавецтва «Беларусь», Мінск, 1964.

200 СУСТРЭЧ 3 ЧЫТАЧАМІ

З 19 па 29 сакавіка ў Віцебскай вобласці праходзіла Дзеда літаратурных вечароў, прывесаных 20-годдзю Перамогі над фашыскай Германіяй. У гэсці да віцбян прыехала група беларускіх літаратараў — Янка Брыль, Янка Скрыган, Сяргей Гракоўскі, Ніл Гілевіч, Алякс Савіцкі, Мікола Аўрамчык.

Урачыстае адкрыццё Дзеда адбылося ў акавія залі Віцебскага педагагічнага інстытута. На сустрач з гэсціна, а таксама з членамі абласнога літвядання прыйшлі сотні студэнтаў і выкладчыкаў інстытута, рабочых, служачых, інтэлігенцыі горада.

Наступныя дні Дзеда — новыя сустрачкі з чытачамі. Толькі ў Віцебскай пісьменнікі пабывалі ў гэсціх у рабочых фабрыкі «КІМ», завода г

